

วิสัยทัศน์บัณฑิต

ดร. ครรชิต มัลย์วงศ์ ราชบัณฑิต

ทุกวันนี้เรามักคิดกันว่า เมื่อศึกษาจบได้ปริญญาทางด้านใดแล้ว เราจะมี ความรู้ที่จะปฏิบัติงานนั้นได้. บัณฑิตที่จบทางด้านบัญชีก็คิดว่าสามารถทำงานด้าน บัญชีได้ทันที และ ผันเฟื่องว่าจะตั้งสำนักงานบัญชีใหญ่โตได้ในไม่ช้า. บัณฑิต ทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ก็คิดว่าจะสามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ที่จะมีผู้นิยมใช้ทั่ว โลกไม่แพ้ซอฟต์แวร์ของไมโครซอฟต์. บัณฑิตสาขาอื่น ๆ ที่ศึกษาหลักสูตรทางด้าน วิชาชีพก็เช่นกัน ต่างก็ล้วนมีความฝันอันสวยงามเหล่านั้น. ความคิดเช่นนี้ไม่ผิด และ อัน ที่จริงเป็นเรื่องจำเป็นที่บัณฑิตแต่ละคนควรจะมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าสำหรับอนาคต ของตนเอง.

ปัญหาก็คือ ความคาดหวังของบัณฑิตส่วนมากเป็นความฝันเฟื่อง ไม่ใช่ วิสัยทัศน์. เมื่อมีงานทำแล้ว บัณฑิตส่วนใหญ่ก็ไม่เคยวางแผนที่จะทำให้ตนเอง ก้าวหน้าจนถึงขั้นที่ความฝันกลายเป็นความจริง. หน้าที่การงานที่ทำเป็นประจำทุก วันทำให้บัณฑิตไม่ได้วางแผนอาชีพและการงานของตน. ไม่ช้าความฝันก็เลือนลาง และ ความปรารถนาที่จะก้าวไปสู่อนาคตอันรุ่งโรจน์ก็เริ่มลดน้อยถอยลงไป. ไม่ช้า บัณฑิตทุกคนก็เป็นเพียงแต่เฟื่องเล็ก ๆ ตัวหนึ่งในเครื่องจักรกลหน่วยงานอันใหญ่โต ซึ่งได้แต่หมุนไปเรื่อย ๆ. หากฝันเฟื่องมีอันต้องหัก หลุดไป ก็ไม่ใช่เรื่องยุ่งยากที่ หน่วยงานจะหาเฟื่องใหม่มาแทนที่.

เงื่อนไขสำคัญที่เราจะก้าวหน้าไปสู่ความฝันที่เป็นวิสัยทัศน์ของเราได้นั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน. ขอให้ลองพิจารณาคำแนะนำต่อไปนี้ให้เข้าใจ เพื่อจะได้กำหนดเส้นทางที่จะทำให้วิสัยทัศน์เป็นจริงได้.

เรื่องแรกที่จะต้องทำก็คือการวางแผนชีวิตและครอบครัว . ความฝันจะยังคงเป็นความฝันอยู่ถ้าหากเราได้แต่คิดอยากเป็นโน่นเป็นนี่โดยไม่ได้ลงมือทำอะไรเลย. ความฝันจะเป็นวิสัยทัศน์ได้ต่อเมื่อ เราได้ลองนั่งพิจารณาว่า จากจุดที่เราอยู่นอยู่ในปัจจุบันนั้น เรามีเส้นทางใดบ้างที่จะเดินไปสู่จุดที่เราฝันไว้. ลองคิดถึงการทำที่เราจะเดินทางไปบนเส้นทางคมนาคมจริง ๆ ว่าเราต้องการเครื่องมือและปัจจัยอะไรบ้าง? เราต้องการพาหนะ, เงินตราสำหรับใช้ซื้อสิ่งที่จำเป็นเช่น เชื้อเพลิงอาหาร น้ำ ยา, แผนที่สำหรับบอกเส้นทาง, ทักษะในการขับขี่ยานพาหนะ, ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การขับขี่, และ ความรู้สำหรับตรวจสอบว่านำยานพาหนะเข้าใกล้เป้าหมายแล้วเพียงใด. รายละเอียดที่อธิบายไปนี้ดูเหมือนจะเป็นเรื่องสามัญสำนึกที่ใครๆ ก็รู้. ปัญหาก็คือ เรารู้ แต่ไม่เคยนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง.

สำหรับในด้านการงานอาชีพนั้น เราอาจจะมีวิสัยทัศน์ได้มากมายหลายแบบ. บัณฑิตบางคนอยากเป็นนักการเมืองที่รุ่งโรจน์จนได้เป็นนายกรัฐมนตรี, บางคนอยากทำราชการและก้าวหน้าไปจนถึงตำแหน่งสูงสุด คือ ปลัดกระทรวง, บางคนอยากเป็นศาสตราจารย์, บางคนอยากเป็นนักวิชาการที่ได้รางวัลโนเบล, บางคนอยากเป็นเจ้าของกิจการมีทรัพย์สินหลายพันล้านบาท, บางคนอยากเป็น...

เส้นทางเดินไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เหล่านี้ล้วนแตกต่างกันไปในแต่ละคน เพราะพื้นฐานของแต่ละคนไม่เท่ากัน. เปรียบเสมือนกับเราเริ่มเดินทางจากตำแหน่ง

ในแผนที่ที่ต่างกัน. แต่จุดตั้งต้นนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับเรา ตราบเท่าที่เราจริงจัง ๆ ว่า เราอยู่ตรงตำแหน่งไหน.

เมื่อเทียบกันแล้ว จุดตั้งต้นนี้ก็คือ **ความรู้ ความสามารถ และ ทักษะ** ที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน. เรื่องแรกที่เราต้องเข้าใจให้ชัดเจนก็คือ การได้รับปริญญาบัตรนั้นปัจจุบันนี้ไม่ได้มีความหมายมากนักสำหรับนายจ้าง. ตำแหน่งงานส่วนมากมักจะกำหนดว่าผู้สมัครจะต้องจบปริญญาตรีสาขานั้น ๆ. หากเราไม่ได้ปริญญามาก่อน ก็ไม่มีสิทธิ์สมัคร. สิ่งสำคัญที่นายจ้างสนใจก็คือ เราทำงานให้เขาได้หรือไม่. หากทดสอบแล้วทำงานตามที่กำหนดไม่ได้, แม้จะเรียนจบพร้อมได้เกียรตินิยมมา เขาก็ไม่รับ หรือ รับไว้แต่ไม่ผ่านการทดลองงาน.

มีคำถามว่า “เราจะรู้ได้อย่างไรว่า **ความรู้ ความสามารถ และ ทักษะ** ของเราพอเพียง หรือ ตรงกับที่นายจ้างต้องการ.” เรื่องนี้หาคำตอบได้ไม่ยาก. เราเพียงแต่ต้องเปิดหูเปิดตา สังเกตงาน สังเกตตัวเอง แล้วพิจารณาวัดความสามารถของตนเองอย่างตรงไปตรงมาว่า เรามีความรู้ และ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานนั้นจริงหรือไม่. ถ้าไม่มี เราก็ต้องรีบศึกษาหาความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะและความสามารถจริง. แต่ถ้าหากเรายังสังเกตไม่เป็นอีก เราก็จะต้องใช้วิธีสอบถามหัวหน้าของเราอย่างตรงไปตรงมาว่าเขามีความคาดหวังให้เราทำอะไรได้บ้าง. สิ่งที่เขาคาดหวังนั้นเราจะต้องมีความรู้และความสามารถที่จะทำให้ได้จริง และโดยไม่มีข้อผิดพลาด.

เรื่องนี้อ่านแล้วก็เหมือนกับเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่ทุกคนรู้แล้ว. ที่น่าแปลกใจก็คือเรื่องง่ายอย่างนี้แหละที่บัณฑิตหลายคนมองข้าม. ผมเคยมีความจำเป็นที่จะต้องจ้างพนักงานมาทำงานสร้างเว็บ. เมื่อประกาศรับสมัครไป ก็มีผู้มาสมัครหลายคน. ผม

ได้พิจารณา transcript ของผู้สมัคร แล้วก็คัดเลือกคนที่คิดว่าน่าจะมีความรู้พอที่จะทำงานนี้ได้ให้มารับการสัมภาษณ์.

การสัมภาษณ์ของผมก็ง่าย ๆ คือ “คุณเคยทำเว็บมาหรือเปล่า” เมื่อผู้สมัครตอบว่าเคยแล้ว ผมก็ชี้ไปที่โต๊ะที่มีคอมพิวเตอร์ตั้งอยู่ แล้วบอกว่า “ถ้าอย่างนั้นคุณไปทดลองทำหน้าเว็บตามตัวอย่างที่วางไว้ให้ดูหน่อย”

ปรากฏว่าผู้สมัครเกือบทั้งหมดไม่สามารถจะทำได้ทั้ง ๆ ที่เป็นหน้าจอแบบง่าย ๆ. เมื่อผมถามว่าทำไมถึงทำไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่มาสมัครเป็นพนักงานทำเว็บ. ผู้สมัครก็ตอบว่า เขาไม่มีคู่มือ.

คุณคงบอกได้ใช่ไหมว่า ผมจะรับหรือไม่รับผู้สมัครที่ตอบแบบนี้.